

RYSZARD BOCIONG, FRANCISZEK HUTTEN-CZAPSKI

Ekonomiczna rola ubezpieczeń. Doświadczenia Polski na tle wybranych krajów europejskich

Wielkość rynku ubezpieczeń w Polsce mierzona jako procent PKB rośnie bardzo dynamicznie, wciąż jednak dzieli nas duży dystans do krajów rozwiniętych. W najbliższej przyszłości przewiduje się utrzymanie obecnego tempa wzrostu, zarówno w ubezpieczeniach majątkowych, jak i osobowych. W ubezpieczeniach osobowych z uwagi na niepewność co do ostatecznego kształtu rozwiązań systemowych w tym zakresie trudno jest nawet określić docelowy przypis składki ubezpieczeniowej. Tendencje, które można zaobserwować w strukturze produktów ubezpieczeniowych są zgodne z trendami światowymi i w głównej mierze polegają na malejącym udziale ubezpieczeń komunikacyjnych oraz przewadze ubezpieczeń osobowych nad majątkowymi. Należy jednak zauważyć, że wciąż niewielki jest udział ubezpieczeń zdrowotnych, a poziom koncentracji rynku nadal utrzymuje się na wysokim poziomie.

Rola ubezpieczeń w gospodarce narodowej jest znacząca, co potwierdza chociażby liczba osób zatrudnionych w tym sektorze (około 140 tys.). Taki poziom generuje już zauważalny popyt w wielu innych dziedzinach, choć należy zauważyć, że liczba mieszkańców przypadająca na 1 pracownika sektora jest wciąż wyższa niż na rozwiniętych rynkach ubezpieczeniowych. To pozwala sądzić, że w przyszłości będzie można zaobserwować dalszy wzrost zatrudnienia w tym obszarze. Na marginesie warto zauważyć, że agenci ubezpieczeniowi zaczynają pełnić rolę doradców finansowych, oferując coraz szerszą paletę produktów i kompleksową obsługę.

Kluczowymi czynnikami do dalszego wzrostu znaczenia sektora ubezpieczeń są poziom świadomości ubezpieczeniowej oraz prawidłowa identyfikacja potrzeb ubezpieczeniowych. Relatywnie niski poziom wydatków na ubezpieczenia w Polsce wskazuje na duży potencjał rozwoju. Na uwagę zasługuje fakt, że rośnie przypis składki w ubezpieczeniach przedsiębiorstw, które w coraz większym stopniu korzystają z szerokiej ochrony ubezpieczeniowej majątku, należności, ale również przejęcia niektórych zobowiązań i pokrycie kosztów stałych w sytuacji przerw w produkcji.

Określając kierunki dalszego rozwoju należy wskazać na możliwości lepszego dostosowania zakresu ochrony do potrzeb ubezpieczonego. Dotyczy to w szczególności seg-

mentacji produktów w odniesieniu do wielkości ochrony i wysokości składki. Ponadto zmiany w strukturze demograficznej społeczeństwa przyczynią się do zwiększonego zapotrzebowania głównie na *annuitety* oraz ubezpieczenia chorobowe i pielęgnacyjne. Już obecnie istnieją możliwości szerszego stosowania narzędzi zarządzania ryzykiem udostępnianych przez ubezpieczycieli, takich jak: *pooling*, efektywne inwestowanie i zarządzanie zebranymi środkami w zakresie szeroko rozumianych ryzyk społeczno-gospodarczych.

Obecny kryzys finansowy zmienił sytuację i zasady funkcjonowania rynków finansowych, w tym ubezpieczeń. Będzie można zaobserwować zwrot klientów w stronę znanych, zaufanych, tradycyjnych marek. Jednocześnie z uwagi na problemy dużych światowych graczy na tym rynku wzrasta prawdopodobieństwo istotnych zmian własnościowych. Generalnie kryzys finansowy wpłynie na wzrost cen ubezpieczeń majątkowych, natomiast w przypadku składki „życiowej”, w większym stopniu uzależnionej od sytuacji na rynkach finansowych, spodziewać należy się istotnego spadku wartości przypisu i w konsekwencji gorszych wyników finansowych firm „życiowych”. Tradycyjne ubezpieczenia są o wiele odporniejsze na kryzysy finansowe, jednak i tu spadną zyski z działalności lokacyjnej.

Ekonomiczna rola ubezpieczeń

Doświadczenia Polski na tle wybranych krajów europejskich

24 listopada 2008

THE BOSTON CONSULTING GROUP

Spis treści

Wielkość, struktura i sytuacja finansowa rynku ubezpieczeń w Polsce

Rola sektora ubezpieczeniowego

Kierunki dalszego rozwoju

Załącznik: wpływ kryzysu finansowego na branżę ubezpieczeniową

Spis treści

Wielkość, struktura i sytuacja finansowa rynku ubezpieczeń w Polsce

Rola sektora ubezpieczeniowego

Kierunki dalszego rozwoju

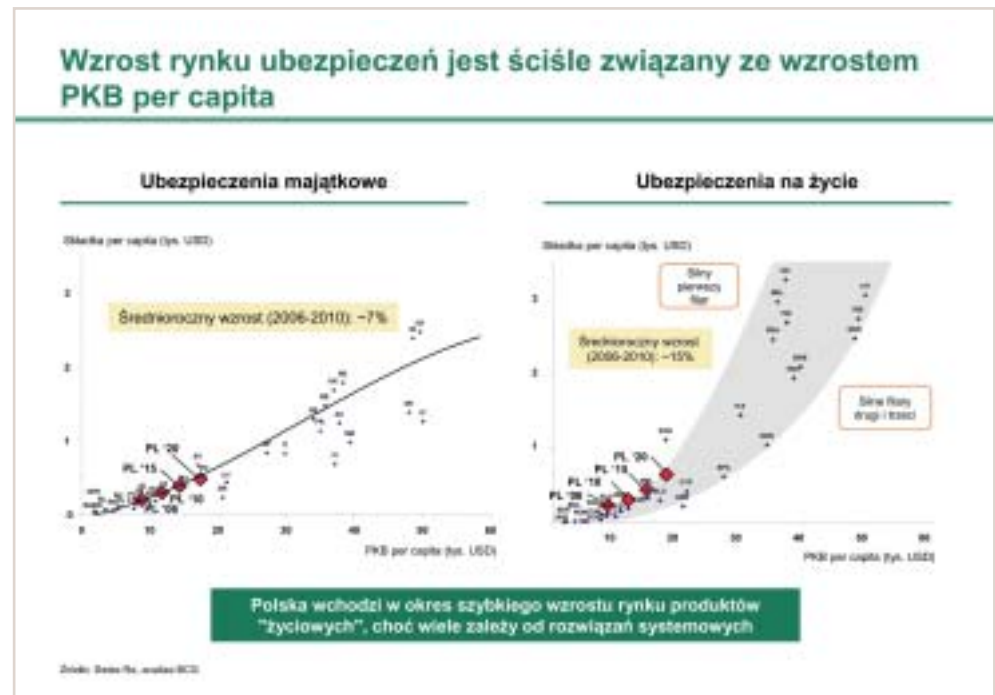
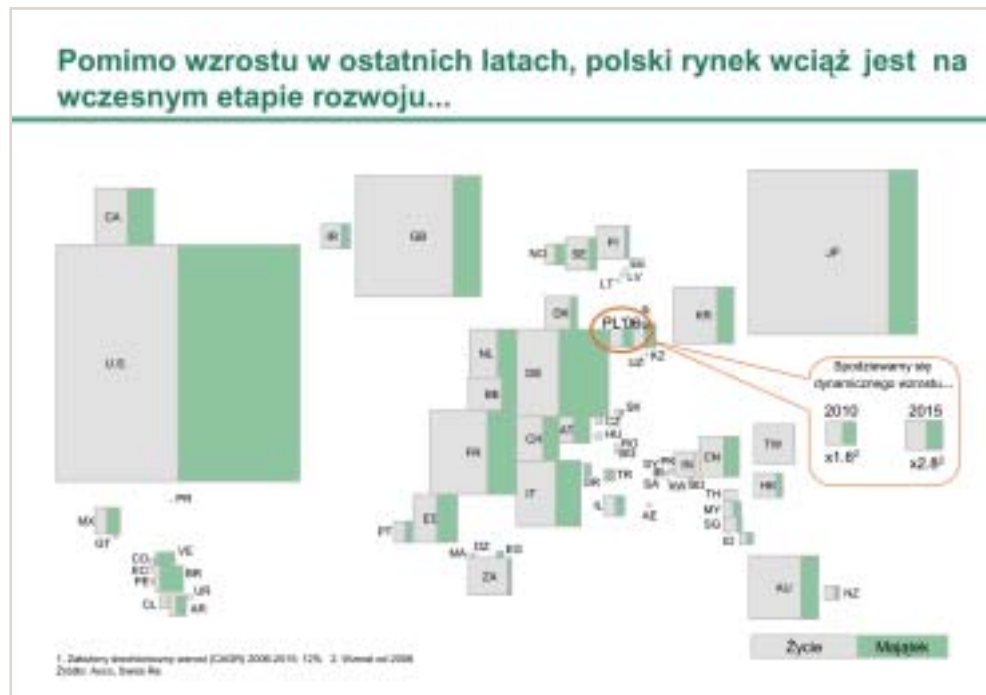
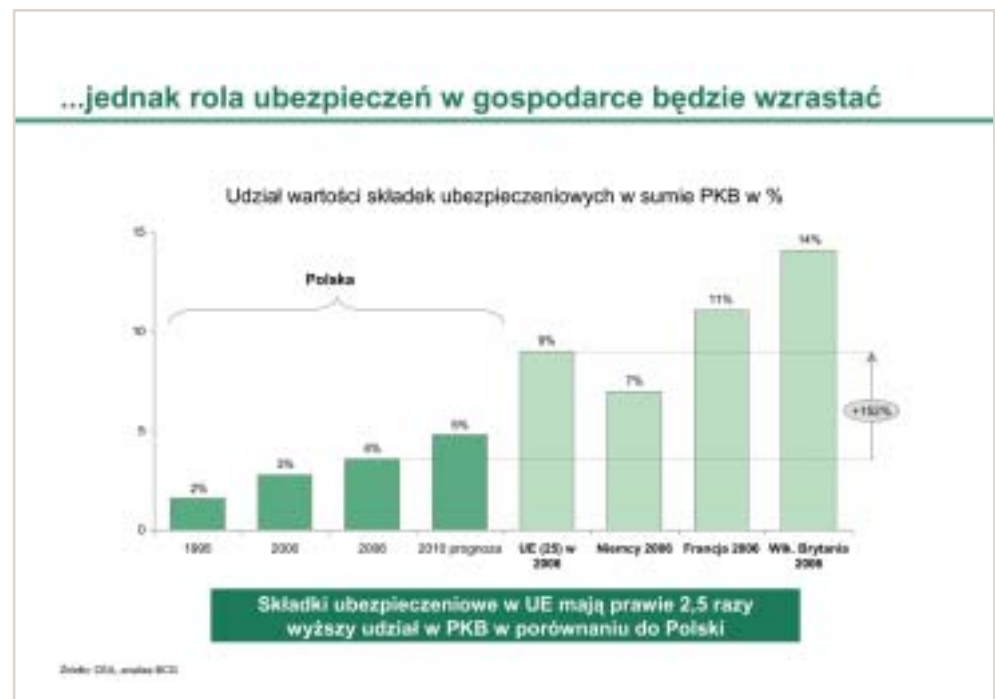
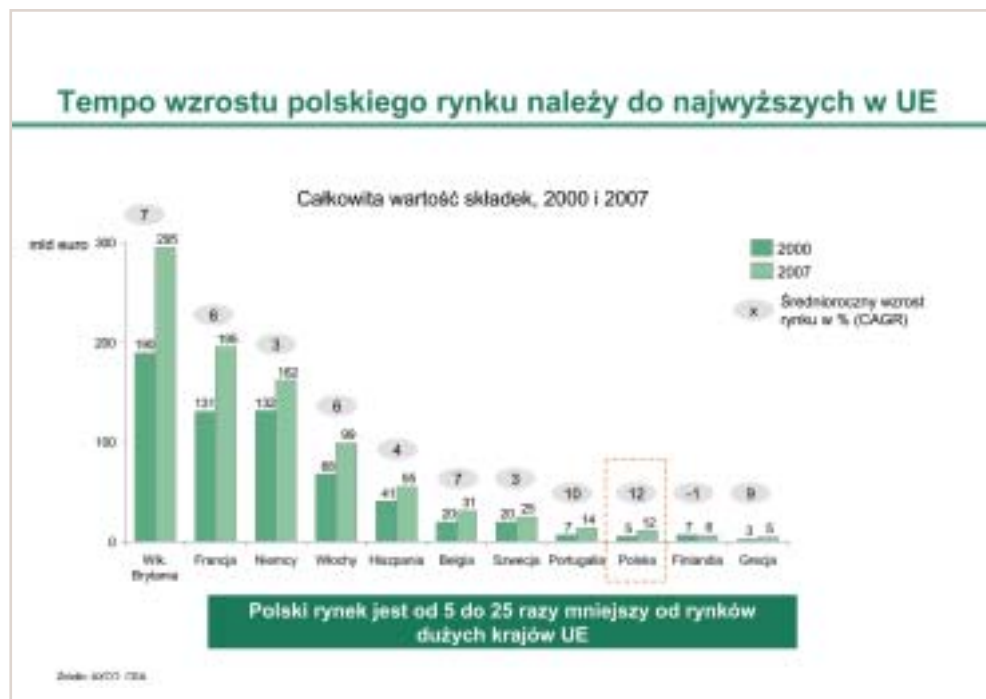
Załącznik: wpływ kryzysu finansowego na branżę ubezpieczeniową

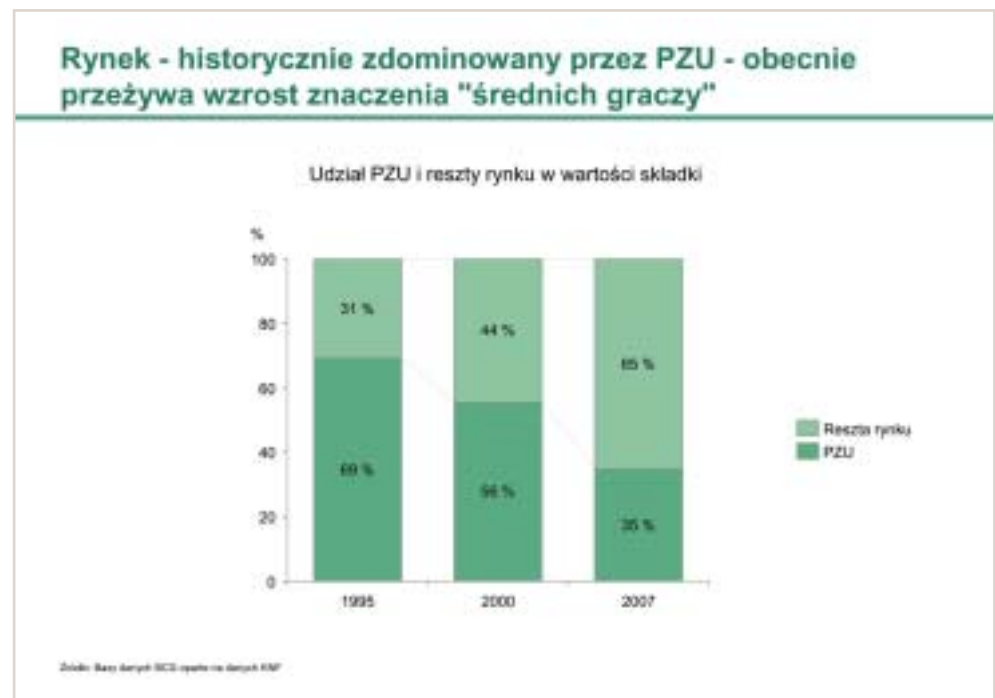
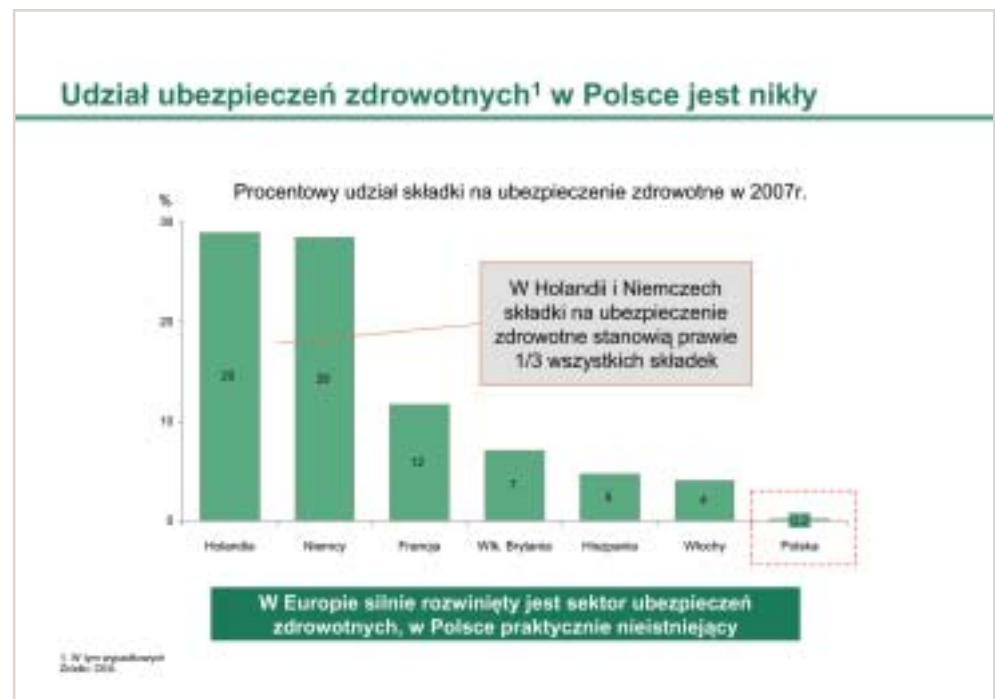
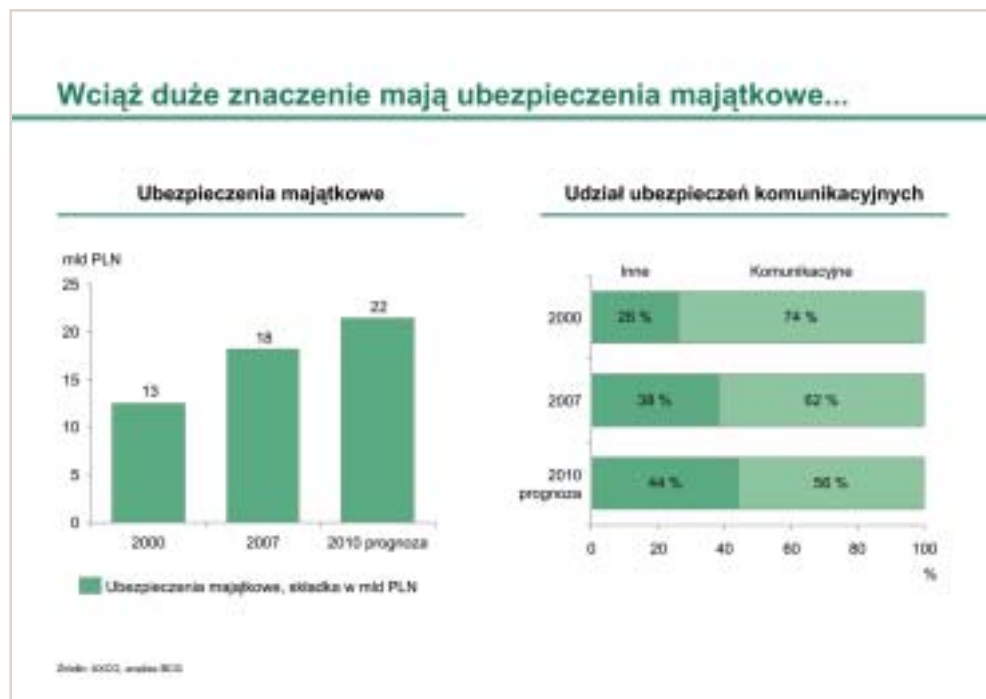
Branża ubezpieczeniowa tworzy już 1% polskiego PKB (prawie 2 razy więcej niż w 1995 roku)

1% oznacza 10 mld złotych wartości PKB, czyli 400 zł rocznie na jednego Polaka

¹ Wartości deklarowane; ² Miernikem użyłkiem w PKB; Źródło: GUS, analiza BCG

Na wyniki finansowe składają się głównie wynik na działalności ubezpieczeniowej oraz z działalności lokacyjnej

Źródło: UWP

Na 1 pracownika ubezpieczeń w Polsce przypada 1200 mieszkańców, w rozwiniętych krajach europejskich: 300-400

Źródło: OIA

Spis treści

Wielkość, struktura i sytuacja finansowa rynku ubezpieczeń w Polsce

Rola sektora ubezpieczeniowego

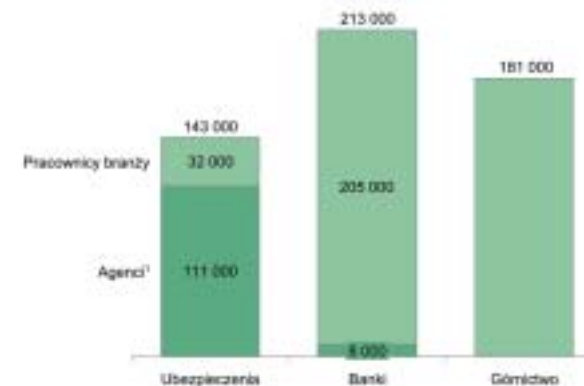
- Ubezpieczyciel jako pracodawca
- Ubezpieczyciel budujący świadomość
- Ubezpieczyciel wspierający przedsiębiorstwa
- Ubezpieczyciel jako inwestor

Kierunki dalszego rozwoju

Załącznik: wpływ kryzysu finansowego na branżę ubezpieczeniową

Szeroko rozumiany sektor ubezpieczeń w Polsce daje zatrudnienie dla ok. 150 tysięcy osób

Zatrudnienie w wybranych sektorach gospodarki w 2006r.

¹ Liczba agencji to "liczba osób wykonujących czynności agencji" wg UWP
Źródło: GUS, UWP, analiza BCG

Świadomość ubezpieczeniowa ciągle jest niska

Ogromna waga ubezpieczeń w ważnych etapach życia, a jednak świadomość ubezpieczeniowa w Polsce jest ciągle niska:

- Tylko dwie firmy ubezpieczeniowe znane są przez więcej niż połowę Polaków
- Tylko 6% pacjentów pyta lekarza o ubezpieczenie OC
- W rolnictwie ubezpieczonych jest tylko kilka procent areалу upraw i liczby zwierząt
- Przykład: w czasie powodzi 1997r. niecałe 5% mieszkańców Wrocławia było ubezpieczonych
- Powszechność ubezpieczeń na życie i produktów ochronno-inwestycyjnych wciąż wielokrotnie niższa niż w krajach rozwiniętych

Źródło: Research Ubezpieczeniowy, Główny Ubezpieczeniowy

Spis treści

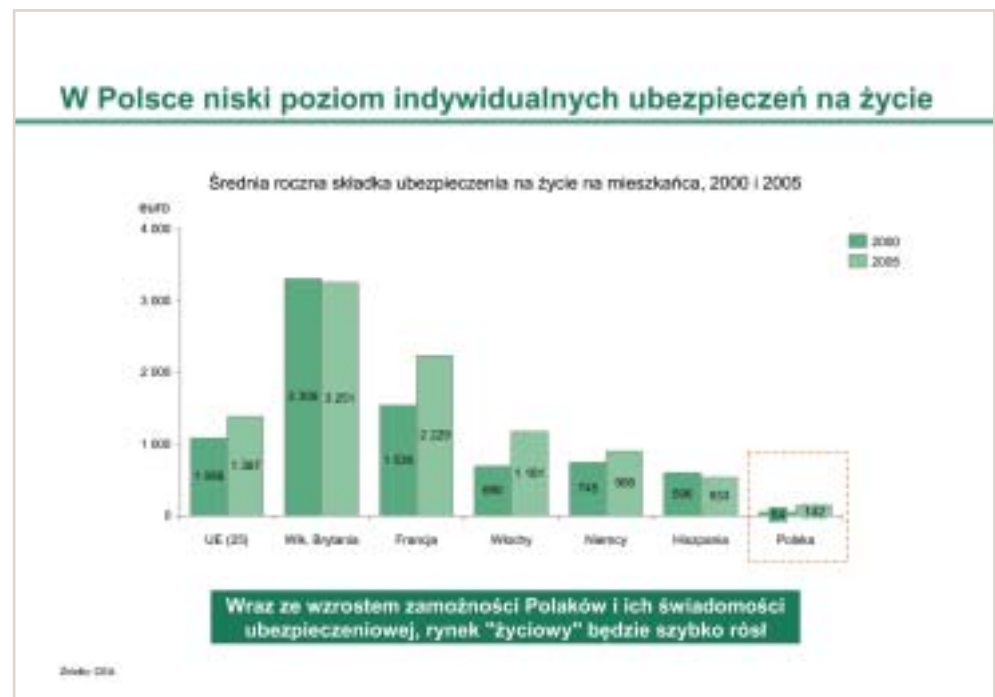
Wielkość, struktura i sytuacja finansowa rynku ubezpieczeń w Polsce

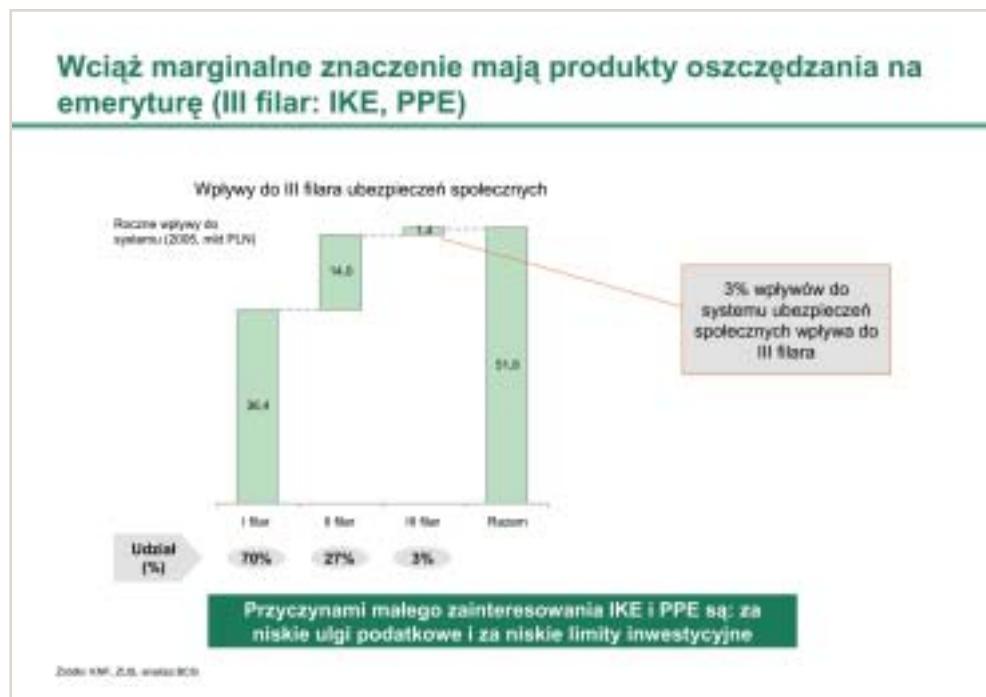
Rola sektora ubezpieczeniowego

- Ubezpieczyciel jako pracodawca
- Ubezpieczyciel budujący świadomość
- Ubezpieczyciel wspierający przedsiębiorstwa
- Ubezpieczyciel jako inwestor

Kierunki dalszego rozwoju

Załącznik: wpływ kryzysu finansowego na branżę ubezpieczeniową

Spis treści

Wielkość, struktura i sytuacja finansowa rynku ubezpieczeń w Polsce

Rola sektora ubezpieczeniowego

- Ubezpieczyciel jako pracodawca
- Ubezpieczyciel budujący świadomość
- Ubezpieczyciel wspierający przedsiębiorstwa
- Ubezpieczyciel jako inwestor

Kierunki dalszego rozwoju

Załącznik: wpływ kryzysu finansowego na branżę ubezpieczeniową

Spis treści

Wielkość, struktura i sytuacja finansowa rynku ubezpieczeń w Polsce

Rola sektora ubezpieczeniowego

- Ubezpieczyciel jako pracodawca
- Ubezpieczyciel budujący świadomość
- Ubezpieczyciel wspierający przedsiębiorstwa
- Ubezpieczyciel jako inwestor

Kierunki dalszego rozwoju

Załącznik: wpływ kryzysu finansowego na branżę ubezpieczeniową

Ubezpieczyciele zapewniają dopływ kapitału na rynek kapitałowy i wspomagają płynność rynków (I)

- Ubezpieczyciele inwestują aktywa na giełdzie zapewniając **dopływ kapitału dla przedsiębiorstw**
- Aktywa ubezpieczycieli **wspomagają płynność** na rynku bankowym

Wartość rocznej składki ubezpieczeniowej w Polsce stanowi 9% kapitalizacji warszawskiej giełdy

Pochodną tego są środki na inwestycje i konsumpcję

Źródło: GWP, analiza RCB

Spis treści

- Wielkość, struktura i sytuacja finansowa rynku ubezpieczeń w Polsce
- Rola sektora ubezpieczeniowego
- Kierunki dalszego rozwoju**
- Załącznik: wpływ kryzysu finansowego na branżę ubezpieczeniową

Ubezpieczyciele zapewniają dopływ kapitału na rynek kapitałowy i wspomagają płynność rynków (II)

5% wartości akcji na WGPW jest własnością firm ubezpieczeniowych

Giełda	Akcje ubezpieczycieli / cały rynek
Irish Stock Exchange	49%
Luxembourg Stock Exchange	43%
OMX Nordic Exchange	39%
Deutsche Börse	36%
London Stock Exchange	32%
Südwert	23%
Wiener Börse	21%
Ljubljana Stock Exchange	19%
Malta Stock Exchange	11%
Brexitless Stock Exchange	10%
Borsa Italiana	9%
SWX Swiss Exchange	6%
Cyprus Stock Exchange	6%
Warsaw Stock Exchange	5%
Prague Stock Exchange	4%
Budapest Stock Exchange	3%
Slovenia Exchanges (BME)	2%
Athens Exchange	1%

Ubezpieczyciele posiadają papiery dłużne stanowiące -14% długu wewnętrznego Polski

Spodziewamy się dużego wpływu środków ubezpieczycieli na polski rynek kapitałowy w dłuższym okresie czasu

Źródło: GWP, KOP, analiza RCB

Należy spodziewać się rozwoju produktów...

Produkty są ciągle słabo rozwinięte, przez co ich powszechność jest niska

Przykład: ubezpieczenia samochodowe

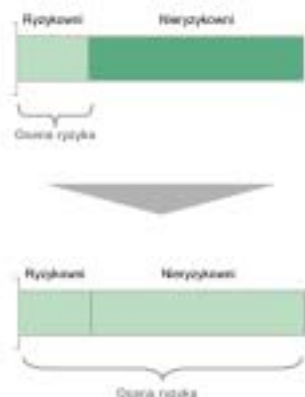
- Ubezpieczyciele w Polsce nie uznają zwykle zniżek OC przy sprzedaży AC, tymczasem **korelacja ryzyka przy obu produktach jest bardzo wysoka**
- Uwzględnienie zniżek OC przy sprzedaży AC nie powoduje wzrostu łącznego ryzyka dla ubezpieczyciela, ale skutkuje **wzrostem sprzedaży**

Źródło: UFD, analiza RCB

...oraz zmian w sposobie oceny ryzyka

Wzrost powszechności produktów ubezpieczeniowych powoduje spadek ryzyka i cen

- Klienci bardziej ryzykowni dla ubezpieczyciela ubezpieczają się częściej od mniej ryzykownych
- Do oceny ryzyka bierze się pod uwagę tylko wąską pulę ryzykownych klientów. **Efekt: wysoka cena**
- Wzrost powszechności ubezpieczeń powoduje poszerzenie puli klientów i rozproszenie ryzyka. **Efekt: spadek cen i wzrost sprzedaży**

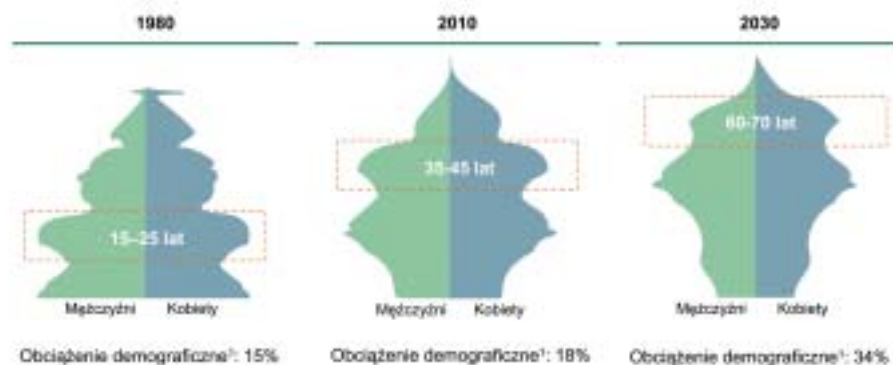
Sektor ubezpieczeń może istotnie wesprzeć rozwój systemu emerytalnego...

Ważne jest dokończenie reformy systemu emerytalnego

- **Niskie emerytury w stosunku do dochodu**, coraz mniejsza grupa społeczna "utrzymuje" coraz większą grupę osób, które nie pracują
- Konieczne jest **rozwińnięcie III filara systemu ubezpieczeń społecznych** – obecny system emerytalny wkrótce stanie na granicy wydolności
- Wskazane jest wykorzystanie **narzędzi zarządzania ryzykiem udostępnianych przez ubezpieczycieli**, takich jak *pooling*, efektywne inwestowanie i zarządzanie zebranymi środkami

Trend demograficzny: nadchodzi "fala wiekowa", która wpłynie na system emerytalny i system ochrony zdrowia

Przykład: Zmiany demograficzne w Polsce od 1980

1. Zakładamy presencję osób starszych niż 65 lat w porównaniu do populacji osób w wieku 15-65 lat.
Źródło: GUS

... oraz rozwój systemu ochrony zdrowia

Ubezpieczyciele posiadają know-how w efektywnym zarządzaniu środkami przeznaczonymi na ochronę zdrowia (na świecie znaczna rola ubezpieczycieli)

Źródło: Analiza PCC

Spis treści

Wielkość, struktura i sytuacja finansowa rynku ubezpieczeń w Polsce

Rola sektora ubezpieczeniowego

Kierunki dalszego rozwoju

Załącznik: wpływ kryzysu finansowego na branżę ubezpieczeniową

Czego się spodziewamy w czasach kryzysu?

- Zwrot w stronę znanych, zaufanych, tradycyjnych marek
- Duże prawdopodobieństwo wielkich zmian własnościowych na rynku – kłopoty dużych graczy
- Kryzys finansowy wpłynie na wzrost cen ubezpieczeń majątkowych
- Wpływ składki "życiowej" jest zależny od rynków finansowych – spodziewamy się tu dużego spadku i w konsekwencji gorszych wyników finansowych firm "życiowych"
- Tradycyjne ubezpieczenia są o wiele odporniejsze na kryzysy finansowe, jednak i tu spadną zyski z działalności lokacyjnej

Dane z ostatniego kryzysu wskazują: recesja dotyka głównie nową sprzedaż oraz ceny produktów "non-life"

